

Bataaxal bi jëm ca Yawut ya

Yàlla moo feeñ ci Doom ji

¹ Bu yàgg la Yàlla waxoon ay yooni yoon ak maam ya, ci waxin yu bare, yonent yi jottli. ² Ci fan yu mujj yii, Doom ji la waxe ak nun, ki mu jagleel lépp, ki mu sàkke àddina wërngal këpp. ³ Kooku mooy lèrxat leeru Yàlla, te mooy ki jëmmal nekkug Yàlla. Moo téyee lépp kàddoom gu manoorewu. Gannaaw ba mu setalee bàkkaar yi nag, fa ndijooru Aji Màgg ji la toog, fa kawte ya, ⁴ te ni turam wi mu séddoo gëna màgge turi malaaka yi, ni lees ko yékkatee, ba mu gëna màgg malaaka yi.

Doom jee gëna màgg malaaka yi

⁵ Ndax kat, ana kan ci malaaka yi la Yàlla masa wax ne ko:

«Yaa di sama Doom,
bés niki tey, maa la jur*,»

ba neeti:

«Maay doon Baay ci moom,
muy Doom ci man†?»

⁶ Buy indiwaat taaw bi ci àddina nag, ci la naan:
«Na ko malaakay Yàlla yépp sujjóotal.»

⁷ Malaaka yi la Yàlla wax ci ñoom ne:
«Moo def ay malaakaam diy ngelaw,

---

* **1:5** 1.5 Seetal ci *Sabóor* 2.7. † **1:5** 1.5 Seetal ci *2.Samiyel* 7.14.

jawriñam ñooñu la def tàkk-tàkki sawara†.»

⁸ Waaye Doom ji la Yàlla ne:

«Yàlla, sab jal tey la ak èllëg ba fàww,
te sa yetu nguur njub lay doon.

⁹ Yaa safoo njubte, seexlu njubadi,
moo tax yaw Yàlla, sa Yàlla diwe la diwu mbég,
nga tiim say moroom§.»

¹⁰ Mu neeti:

«Yaw Sang bi, yaa sos àddina ca njàlbéen,
te asamaan yi, sa liggéeyu loxoo.

¹¹ Yooyu day réer,
waaye yaw yaay des,
lépp ay ràpp ni ay yére.

¹² Yaa leen di taxañ ni malaan,
ni yére di soppikoo it lañuy soppikoo,
te yaw, ngay kenn ki,
say at du jeex*.»

¹³ Ana kan ci malaaka yi la mas ne:

«Toogeel sama ndijoor,
ba ma def say noon, say dëggastal†?»

¹⁴ Xanaa malaaka yépp duñu ay ngelaw yu ñu
sas ab liggéey, yebal leen ngir ñu taxawu ñi wara
jagoo ag mucc?

2

Nanu teewlu pexem mucc mi Yàlla waajal

¹ Moo tax nu wara yokka teewlu kàddu yi nu
dégg, bala noo lajj, taañaañal. ² Gannaaw nag
kàddug Yàlla ga jibe woon ci gémminiñu malaaka

---

† **1:7** 1.7 Seetal ci *Sabóor* 104.4. § **1:9** 1.8-9 Seetal ci *Sabóor*
45.7-8. * **1:12** 1.12 Seetal ci *Sabóor* 102.26-28. † **1:13** 1.13
Seetal ci *Sabóor* 110.1.

yi, mujj na di lu wér péŋŋ, te képp ku ko masa xëtt, mbaa mu déggadi ko, jot nga añ bi war ci sag tooñ, ³ ana kon nun ci sunu bopp, nan lanuy rëcce mbugal, su nu sàgganee pexem mucc mu réy mii Sang bi jëkkoona biral, te ñi ko dégg dëggalal nu ko? ⁴ Te Yàlla moo doon dëggale seedey ñooñu, ay firnde aki kéemaan, ak wépp xeeti kawtéef, ak ay mayi Noo gu Sell gi, may yi mu séddalee ni mu ko soobe.

Yeesu moo rammu jaam ñi

⁵ Ndax kat du ci kilifteefu malaaka yi la Yàlla teg àddinay èllëg ji nuy wax, ⁶ waaye am na ku yëkkatee bérab, kàddug seede, ne:

«Ana luy nit ba nga di ko faale?

Ana luy doom aadama, ba nga di ko yég?

⁷ Yaa ko def mu gëna suufe as lëf malaaka yi, yaa ko kaalaa teraanga ak daraja,

⁸ yaa teg lépp ci kilifteefam, ci suufu ndëggul tànkam*.»

Ba Yàlla tegee lépp ci kilifteefam it, bàyyiwul dara lu mu tegul ci kilifteefam. Dëgg la, fii nu tollu gisagunu ne lépp a ngi ci kilifteefam, ⁹ Yeesu mi ñu def mu gëna suufe as lëf malaaka yi, moom lanu gis deeyam gi mu dee tax mu jagoo kaalag teraanga. Noonu la deeyale ñépp ci kaw yiwu Yàlla.

¹⁰ Ndax kat Yàlla mi lépp lu sàkke ñeel, te lépp sàkkoo ci moom, moo nammoona wommat gone yu bare ba sédd leen daraja. Moo tax muy lu jaadu, mu sottale matug Yeesu ay coono, ndax Yeesu moo xállal gone yooyu yoonu mucc.

* **2:8** 2.8 Seetal ci *Sabóor* 8.5-7.

11 Yeesu miy sellal nit ñi, moom ak ñi muy sellal, ñoo bokk lenqe, te moo tax Yeesu rusu leena wooye ay bokk. 12 Mu ne:

«Maay biralal saw tur samay bokk, maa lay kañe fi digg mbooloo mi†.»

13 Mu waxaat ne:

«Man maay am kóolote ci moom.»

Dellooti ne:

«Maa ngi nii, maak gone yi ma Yàlla jox‡.»

14 Gone yooyu nag, bindeefi suux ak deret lañu bokk doon, ñoom ñépp. Moo tax Yeesu itam dikk bokk ak ñoom woowu nekin, ngir mana dee ba def deewug boppam peXe mi mu neenale ka yoroon dooley ndee, te mooy Seytaane. 15 Noonu la goreele mboolem ñi seenug ragala dee ténkoon cig njaam, seen giiru dund. 16 Ndax kat du ay malaaka la Yeesu xettlisi, waaye askanu Ibraayma la xettlisi. 17 Moo tax fàww mu niru woon ay bokkam ci bépp fànn. Su ko defee mu mana doon seen sarxalkat bu mag bu am yërmande te wóor fa kanam Yàlla, ngir mana defal askan wi seen njotlaayal bakkan.

18 Coonoy nattu bi mu dékku nag tax na mu mana wallu ñi ci nattu.

3

Doom jee gëna màgg Musaa

1 Kon nag bokk yu sell yi, yeen ñi bokk ci wooteb asamaan, ràññeeleen Yeesu, ndaw li, sarxalkat bu mag bi ci yoon wi nu gëm. 2 Ku wóor la woon, ñeel ki ko tabb, noonee Musaa

† 2:12 2.12 Seetal ci *Sabóor* 22.23. ‡ 2:13 2.13 Seetal ci *Esayi* 8.17-18.

wóore woon ci mboolem waa kër Yàlla. ³ Waaye ni ab tabaxkat éppe teddnga kër ga muy tabax, ni la Yeesu yelloo daraja ju épp ja Musaa yelloo woon. ⁴ Ndax kër gu nekk am na ku ko tabax, waaye ki tabax lépp mooy Yàlla. ⁵ Musaa déy «jawriñ bu wóor la woon ci biir mboolem waa kër Yàlla*,» di seedeel Yàlla kàddu ya ñu fa wara wax. ⁶ Almasi nag mooy Doom ju wóor ji jiite kër Yàlla, te nun nooy kërám, ndegam kay nu ngi wéye aw fit, ak yaakaar ji nuy puukarewoo.

Almasi moo jara déggal

⁷ Kon nag ni ko Noo gu Sell gi waxe:
«Bésuub tey jii bu ngeen dégge baatam,
⁸ buleen të na woon ca fippu ga,
keroog bésuub seetlu Yàlla, ba ca màndiñ ma†,»
⁹ «fa ma seeni maam doon seetloo, di ma diinjat,
te gisoon samay jaloore,
¹⁰ diiru ñeent fukki at.
Moo tax ma mere googu maas, ba ne:
“Seen xol a dëkke lajj,
te nanguwuñoo xam samay yoon.”
¹¹ Moo ma taxa giñe sama biir mer, ne:
“Duñu tàbbi mukki ci samag noflaay†.”»

¹² Bokk yi, wattuleen bala kenn ci yeena am xolub gëmadi bu bon bu koy xiir ci dëddu Yàlla jiy dund. ¹³ Waaye bés bu nekk deeleen

---

* **3:5** 3.5 Seetal ci *Màndiñ ma* 12.7. † **3:8** 3.8 Seetal ci *Mucc ga* 17.1-7. ‡ **3:11** 3.7-11 Seetal ci *Sabóor* 95.7-11. noflaay: Yàlla moo digoon bànni Israyil ag noflaay, te mooy jàmm ju mu leen digoon ne dinañu ko dëkke biir Kanaan, gannaaw bu ñu fa duggee. Waaye ñi déggal Yeesu Almasi, ñoo jagoo teeweji jataayu Yàlla, te loolu mooy doon seen noflaay.

soññante li feek muy bésuh tey agum, bala bàkkaar a nax kenn ci yeen, ba mu mujj dërkiis.

¹⁴ Ndax kat noo di àndandooy Almasi, ndegam wéye nanoo ñoy bu dègër ci sunu kóolote ga nu doore, ba kera muj ga. ¹⁵ Waxees na ne:

«Bésuh tey jii bu ngeen déggee baatam, buleen të na woon ca fippu ga§.»

¹⁶ Ana ñan ñoo déggoon te teewuleena fippu? Xanaa du mboolem ña génne woon Misra ci njiital Musaa? ¹⁷ Ana ñan la Yàlla mere lu mat ñeent fukki at? Xanaa du mboolem ña bàkkaaroon te seeni néew mujj tëdd ca màndiñ ma?

¹⁸ Te it ana ñan ñu moy ña déggadi woon, la Yàlla giñaloon ne duñu tàbbi mukki ci noflaayam? ¹⁹ Kon nu gis ne seen gëmadee tax manuñu ca woon tàbbi.

4

¹ Kon nag gannaaw digeb tàbbi ci noflaayal Yàlla mu ngi sax ba tey, nanu ragal kenn ci yeen taxawe melokaanu ku ca jotul. ² Ndax kat ni ñu nu àggee xibaaru jàmm bi, noonu lees leen ko àggee, waaye kàddu ga ñu dégg moo leen jariñul dara, ndax ña ko dégg ñoo ko déggewul ngëm.

³ Nun ñi gëm donñ nooy tàbbi ci noflaayam, noonu mu ko waxe, ne: «Maa giñe sama biir mer, ne:

“Duñu tàbbi mukki ci samag noflaay*.” »

Ndaxam ca cosaanu àddina la liggéeyi Yàlla sotti woon ba noppi, ⁴ nde waxees na lu jëm ci bésuh juróom ñaareel ba, ne:

§ **3:15** 3.15 Seetal ci *Sabóor* 95.7-8. * **4:3** 4.3 Seetal ci *Sabóor* 95.11.

«Bésuub juróom ñaareel ba nag, Yàlla dal-lu ci mboolem liggéeyam†.»

⁵ Te moo wax itam ci lii nu jékka jukki, ne:

«Duñu tàbbi mukki ci samag noflaay.»

⁶ Kon nag am na ñenn ñu ci wara tàbbi ba tey. Te ñi ñu jékkoona àgge xibaaru jàmm bi, tàbbiwuñu ca ndax seenug déggadi. ⁷ Looloo waral Yàlla jappaat beneen bés bees di tàbbee ci noflaayam, bés bu mu tudde «tey jii», te mooy ba mu waxee lu yàgga yàgg, gannaaw gi, ci gémmiñug Daawuda, kàddu gii ñu jota jukki: «Bésuub tey jii bu ngeen déggee baatub Yàlla, buleen të.»

⁸ Su leen Yosuwe tàbbaloon ca googa noflaay, kon gannaaw gi Yàlla du wax lu jëm ci beneen bés. ⁹ Kon des na ba tey noflaayu bésuub juróom ñaareel bu ñu waajalal ñoñu Yàlla. ¹⁰ Ndax ku tàbbi ci noflaayu Yàlla kat, na Yàlla dal-loo woon ca ay liggéeyam, ni ngay dal-loo ci say liggéey. ¹¹ Nanu def sunu kem-kàttan boog, ngir tàbbi ci googu noflaay, bala kenn a daanu ndax déggadi gu mel ni gu maam ya. ¹² Kàddug Yàlla de luy dund la, ànd ak doole, te moo gëna ñaw saamaru ñaari ñawka bu gëna ñaw. Day sar ba fa xel akug noo digaloo, ba fa yax ak yuq dajee, te man naa càmbaar ay xalaat ak mébéti xol. ¹³ Te it amul mbindeef mu làqu fi kanam Yàlla. Lépp a ne duññ, ne fàññ, muy gis, te moom lanuy waxal bés-pénc.

Yeesu mooy sarxalkat bu mag bi

---

† 4:4 4.4 Seetal ci Njàlbéen ga 2.2.

14 Gannaaw nag am nanu kilifag sarxalkat bu mag bu jàll ba biir asamaan, te mooy Yeesu Doomu Yàlla, nanu ñoy ci yoonu ngëm wi. 15 Ndax sarxalkat bu mag bi nu am du ku tëlee yég sunuy néew doole, waaye ni nun rekk lees ko nattoo wet gu nekk, te taxul mu bàkkaar. 16 Kon nag nanu ñemee dikk ba ca ngàngunem yiw ma, ndax nu jot yërmande te dajeek aw yiw wu nu wallu fu nu ko soxlaa.

5

1 Bépp sarxalkat bu mag nag, ci biir nit ñi lees ko jële, fal ko ngir nit ñi, ci seen diggante ak Yàlla, muy jébbale ay jooxe ak saraxi jur ngir seeni bàkkaar. 2 Dina mana sédd cér ñi xamul ak ñi moy ndax moom ci boppam ci ag néew doole la ténku. 3 Néew doole googu moo tax mu wara joxeel boppam, tey joxeel askan wi ay sarax, ngir seeni bàkkaar.

4 Te it kenn jagoowul boppam teraangay carxal, ndare du Yàllaa ko ci woo, na woon ca Aaróona. 5 Noonu la woon itam ci Almasi. Tegoowul boppam darajay doon sarxalkat bu mag, waaye Yàllaa ko ne:

«Yaa di sama Doom,
bés niki tey maa la jur*.»

6 Noonu it la waxe feneen, ne:
«Yaa dib sarxalkat ba fàww,
topp dayob Melkisedeg†.»

---

* 5:5 5.5 Seetal ci *Sabóor* 2.7. † 5:6 5.6 Melkisedeg: buurub Salem la woon, di sarxalkat bu Yàlla faloon ci jamonoy Ibraayma, maanaam ñeenti téeméeri at laata Aaróonaa doon ab sarxalkat. Seetal ci *Sabóor* 110.4.

⁷ Fan yi Almasi dee dund dundu nitu suuxu neen, ay ñaan aki dagaan yu ànd aki yuux aki jooy la daan yékkati jême fa ki ko mana wallu ba du dee, te nangule na it, ndax na mu ragale woon Yàlla. ⁸ Li muy Doom lépp, terewu koo tàggatu ci dégg ndigal, ndax coono yi mu daj. ⁹ Noonu lees matale Almasi sëkk, ba mu doon cosaanu mucç gu dul jeex, ñeel mboolem ñi ko déggal. ¹⁰ Ci biir loolu Yàlla tudde ko sarxalkat bu mag, bi topp dayob Melkisedeg.

Nanu jëm kanam

¹¹ Moomu mbir nag bare na lu nu ciy wax, waaye tekki ko mooy jafe ndax seen déggin wu diib. ¹² Ndax kat nэгèni tey waroon na leena fekk diy sèriñ, waaye aajowoo ngeen ba tey ku leen jàngal ndoortel waxi Yàlla. Nàmp um soow ngeen mujj aajowoo, ndax ñàkka àttan ñam wu dэгèr. ¹³ Képp ku tollu ci nàmp um soow nag, tuut-tànk nga, doo mana xam dara ci kàddug njub. ¹⁴ Mag ñi kay ñoo yelloo ñam wu dэгèr, ñoo tàmma jëfoo seenum xel, ngir ràññee lu baax ak lu bon.

6

¹ Kon nag nanu jóge ci ndoortel àlluway Almasi, daldi jàll jëm ci njàngum mag, te ñu baña lalaat kenu gi. Kenu gi mooy gëm Yàlla gannaaw tuubeel gi war ci jëf ju bon ji nit kiy def te muy jëfi ndee. ² Kenu gi mooy itam njànglem xeeti njàpp, ak ñaan gu ànd ak tegeb loxo, ak mbirum ndee-ndekki, ak àtteb bés-pénc biy sax

dàkk. ³ Nanu jëm kanam, te moom lanuy def, ndegam soob na Yàlla.

⁴ Ñi ñu xasa leeral nag, te ñu jota mos may gu bawoo asamaan, séddu ci Noo gu Sell gi, deesu leen mana defal dara. ⁵ Ñoo mos kàddug Yàlla gu baax gi, ak manooore yu jamono jiy ñëw, ⁶ ba noppi xàcci. Kon deesu leen waññi, ngir ñuy tuubati, nde ñoo daajaatal seen bopp Doomu Yàlla ji ci bant, teg ko toroxte ju ne fàññ.

⁷ Ndax suuf kat, su naanee ndox mu mu tawlu ay yoon, ba meññal ñi ñu koy beyal, gàncax gu leen jariñ, soosa suuf dina séddu ci barke bu bawoo fa Yàlla. ⁸ Waaye su meññee ay dég aki xaaxaam, amul njariñ, alkuteem lees di tudd léegi, te lakk lay mujje.

⁹ Waaye nag soppé yi, nii nuy waxe ak yeen teewul nu di leen yaakaare ci lu wér, li leen gëna amal njariñ, te bokk ci seenug mucc. ¹⁰ Yàlla ñàkkul worma bay fàtte seen liggéey, ak cofeel gi ngeen sopp turam, te firndeele ko ni ngeen taxawoo ñu sell ñi, démb ak tey. ¹¹ Waaye danoo bëgg kenn ku nekk ci yeen wéye genn farlute googu ngeen nekke, ba kera muj ga, ngir seen yaakaar sotti ba mat sëkk. ¹² Su ko defee dungeen yàccaaral, waaye dangeen di roy ci ñi gëm te muñ, ba jagoo digey Yàlla.

Digeb Yàlla du jaas

¹³ Mu mel ni Ibraayma, ba Yàlla di digoo ak moom, Yàlla manul wona giñe ku sut Yàlla. Moo tax mu giñal ko ci boppam, ¹⁴ ne ko: «Maa

lay barkeela barkeel déy, ful laa ful*.»¹⁵ Noonu la Ibraayma muñe, ba kera mu jote ca dige ba.

¹⁶ Nit nag, ku ko sut lay giñe, ngir dogal kàddu, ba teesal wépp werante. ¹⁷ Yàllaa bëggoona firndeel nu mu gëna leere ñeel ñi moom dige bi, ne ab dogalam du tebbiku mukk. Moo tax mu dogale ngiñ ab digeem. ¹⁸ Ñaar yooyu du tebbiku ndax Yàlla du fen, te nun ñi daw làqusi ci moom, ci lanu ame ndëgërlaay lu réy lu nu ñoye ci yaakaar ji ci sunu kanam. ¹⁹ Yaakaar jooju lanu am, mu mel ni diigalub gaal, diigal bu dëgër te wóor, ñeel sunu xol, te yaakaar jooju mooy bëtt rido ba, ba jàll ca néegu biir bu Yàlla ba. ²⁰ Fa la ndaw li nu jiitu dugg ngir nun, te kookooy Yeesu mi ñu fal sarxalkat bu mag ba fàww, mu topp dayob Melkisedeg.

7

Melkisedeg moo sut Ibraayma ak Aaróona

¹ Melkisedeg moomu doon buurub Salem te nekkoon sarxalkatub Yàlla Aji Kawe ji, ba Ibraayma délsee jóge xareem baak buur ya mu дума, kooku moo ko gatandu woon, ñaanal ko*. ² Moom la Ibraayma jox fukkeelu cérub mboolem cëxëtoo ma. Ni ñu jëkka dëgge aw turam Melkisedeg, ci tekki, mooy «buur bu jub». Bu loolu weese itam moom mooy buurub Salem, muy «buuru jàmm». ³ Melkisedeg nag du baay, du ndey, du askanu maam wees ko xamal. Du ndoortel gane àddina, du njeextel dund wees

---

* **6:14** 6.14 Seetal ci *Njàlbéen ga* 22.17.   * **7:1** 7.1 Seetal ci *Njàlbéen ga* 14.17-20.

ko xamal. Dees koo def mu niru Doomu Yàlla, te saxoo di ab sarxalkat ba fàww.

⁴ Seetleen ni mu ràññikoo, moom la Ibraayma maamu cosaan ma ci boppam jébbal fukkeelu cérub cëxëtoo ma! ⁵ Te sarxalkat yi bokk ci giirug Lewi† ni ko yoon wi tërale, ñoom lañu sant ñu nangu céri fukkeeli alali askan wiy seeni bokk, te soqikoo ñoom itam ci geñog Ibraayma. ⁶ Waaye Melkisedeg mi ñu askanalewul giirug Lewi, ci Ibraayma la nangoo cérub fukkeel. Te it moo ñaanal barke Ibraayma mi jagoo digey Yàlla. ⁷ Te amul benn werante ne ki féete suuf, moom la ki féete kaw di ñaanal barke. ⁸ Kon ci gii wet ay nit ñuy dee donḡ ñooy nangu ay céri fukkeel, ca gee wet nag ku ñu seedeel ne mu ngi dund ba tey moo jagoo cérub fukkeel. ⁹ Léegi nag ci waxin, Lewi miy nangu cérub fukkeel, moo génne cérub fukkeel bu mu feye ci loxol Ibraayma. ¹⁰ Ndax ba Melkisedeg di gatandu Ibraayma, Lewi ma nga woon ca geñog Ibraayma maamam.

Melkisedeg misaal na Almasi

¹¹ Kon liggéeyu carxal gu Leween, ñi yoroon yoonu Musaa, wi ñu dénkoon bànni Israyil, su doon liggéey buy taxa mat sëkk, ndax dees na soxlaati beneen sarxalkat bu jóg topp dayob Melkisedeg, te toppul dayob Aaróona? ¹² Carxal gi nag su soppikoo, fàww yoon wi itam soppiku, ànd ak moom. ¹³ Ki kàddu yii jëm ci moom, fa mu bokk, geneen giir la, te kenn ci giiram masu cee liggéeye ca sarxalukaay ba. ¹⁴ Li wér te wóor it moo di sunu Sang ci Yuda la soqikoo,

---

† **7:5** 7.5 Lewi mooy maamu Aaróona ak Musaa.

te googu giir, Musaa waxu ci lenn lu jëm ci sarxalkat yi. ¹⁵ Mbir mi gëna leerati gannaaw ba beneen sarxalkat feeñee te mel ni Melkisedeg. ¹⁶ Te kooku, du santaaneb ndonol deret bu mu wàccool moo ko taxa doon ab sarxalkat, waaye manoorey dundam gu amul àpp moo ko def ab sarxalkat. ¹⁷ Ndax kat, gii kàddu, seedeleeles na ko ko:

«Yaa dib sarxalkat ba fàww,
topp dayob Melkisedeg.»

¹⁸ Kon ci genn wet, santaane ba woon, moom lañu neenal, ndax matadig santaane ba, ak ñàkka jariñeem, ¹⁹ ndax yoonu Musaa sotalul dara ba mu mat sëkk. Ci geneen wet, yaakaar ju gën moo nuyoo, di yoon wu nuy jaare ba àgg fa Yàlla.

²⁰ Te it palug sarxalkat bii ñàkkula ànd ak ngiñ, nde sarxalkat yee, ñoom lees daan fal pal gu àndul ak ngiñ. ²¹ Waaye Yeesu mii la ag palam ànd ak ngiñ lu jibe ca ka ko wax ne ko:

«Boroom bee ko giñ
te du dellu gannaaw:

“Yaa dib sarxalkat ba fàww.”»

²² Ci kaw ngiñ lu réy loolu la Yeesu nekke ki wérale jëmmam, ne kóllere gu gën taxaw na.

²³ Ñi ñu masa fal sarxalkat nag bare nañu, te tëlee wéye fàww seen sas moo tax, gannaaw ñoom ñépp ay dee. ²⁴ Waaye Yeesu mi sax ba fàww, moo sasoo carxal gu sax dàkk. ²⁵ Looloo waral mu mana musal mucc gu mat sëkk, ñiy awe fi moom, dikk fa Yàlla, ndax mooy dund ba fàww, ngir di leen tinul.

²⁶ Boobu sarxalkat bu mag lanu soxla; moo sell, mucc sikk, mucc sobe, moom lañu teqale ak bàkkaarkat yi, te moom lañu kaweel ba fa tiim asamaan. ²⁷ Bokkul ak yeneen sarxalkat yu mag yi; soxlawula jiital bés bu nekk, saraxi jur ngir bàkkaari boppam, door cee teg ay sarax ngir bàkkaari askan wi. Benn yoon la Yeesu sarxal, mu doy, te mooy ba mu sarxee boppam. ²⁸ Ndax kat yoonu Musaa, ay nit ak seenug néew doole la fal ay sarxalkat yu mag. Waaye kàddug ngiñ li topp ci yoon wi, moo fal sarxalkat bu mag, Doom ji ñu matal sèkk ba fàww.

8

Kóllère gi gën la Yeesu Sarxalkat bi indi

¹ Kàddu yii nu wax nag, lii moo di ponk bi: boobu sarxalkat bu mag lanu am, mu tooge ndijooru ngànguney ku Màgg ka fa asamaan. ² Mooy liggéeye kër gu sell ga, ca biir xaymab jaamookaay bu dëggu, ba Boroom bi samp, te nit sampu ko.

³ Gannaaw nag ab sarxalkat bu mag bu mu mana doon, dees koo fal, ngir muy jébbale ay jooxe ak saraxi jur, kon fàww sarxalkat bu mag bii itam am lu mu sarxe. ⁴ Bu doon ci àddina, du nekk sax ab sarxalkat, gannaaw ay sarxalkat a ngi fi, di jébbale ay sarax, ni ko yoonu Musaa laaje. ⁵ Sarxalkat yooyu, jaamookaay bi ñuy liggéeye, ab misaal la, takkndeeru yëf yu dëggu ya fa asamaan la. Ndax ba Musaa di waaja yékkati xaymab jaamookaay ba, noonu lees ko artoo woon ne ko: «Nanga xool te def lépp, mu

dëppook misaal mi ñu la won ci kaw tund wi* .»
 6 Waaye tey la Yeesu jot ci liggéeyu carxal gu sut gu jëkk ga fuuf, te kóllère gi mu fas diggante Yàlla ak nit ñi, noonu la gène gu jëkk ga; dige yi lal kóllère gu yees gii it, noonu la gène dige ya laloon gu jëkk ga.

7 Bu kóllère gu jëkk ga muccoon sikk nag, deesul soxlaa xajal geneen. 8 Waaye Yàllaa sikk bànni Israyil, ba mu nee:

«Ay fan a ngii di ñew, la Boroom bi wax, mu ne maay fas ak kër Israyil ak kër Yuda, kóllère gu yees gu bokkewul ak ga ma séqoon ak seeni maam,

9 ba ma leen jàppee ci loxo, génne leen réewum Misra.

Gannaaw ñoo sàmmul sama kóllère nag, man it geesuwuma leen, la Boroom bi wax.

10 «Lii nag moo di kóllère gi may fas ak kër Israyil, gannaaw yooyu fan, la Boroom bi wax, mu ne: Maay yeb sama ndigali yoon ci seenum xel, ci seen xol laa koy ñaas.

Maay doon seen Yàlla, ñoom ñu doon sama ñoñ.

11 Kenn dootu soxlaa jàngal moroomam, mbaa mbokkam, naan ko: “Ràññeel Boroom bi!” Ndax ñoom ñépp a may ràññee, ki gëna tuut ba ci ki gëna mag.

12 Maa leen di jéggal seeni njubadi, te seeni bàkkaar, duma ci bàyyeeti xel†.»

* **8:5** 8.5 Seetal ci *Mucc ga* 25.40. † **8:12** 8.12 Seetal ci Yeremi 31.31-34.

¹³ Bu Yàlla wooyee kóllère gii gu yees nag, daa fekk mu wonnil gu jëkk ga. Lu wonni te di lu yàgg nag, mu ngi ci tànkì wees.

9

Yoonu Musaa sàrtaloon na nu ñuy jaamoo Yàlla

¹ Kóllère gu jëkk ga amoon na moom itam, ay ndigalam yu jëm ci ni ñu wara jaamoo Yàlla, ak bérabam bu sell bi fi kaw suuf. ² Xaymab jaamookaay ba ñu sàkkoon ñaari néeg la woon. Bu jëkk ba, ca la tegukaayu làmp ba nekkoon, ak taabal ja, ak mburum teewal ma. Moo doon bérab bu sell ba. ³ Néeg ba ca wàllaa ñaareelu rido ba, moom lañu daan wooye bérab bu sell baa sell. ⁴ Ca la sarxalukaayu wurus ba ñuy taal cuuraay bokkoon, gaalu kóllère ga nekk moom donj ca biir néeg bu sell baa sell, ñu xoob ko wurus ba mu daj. Gaal ga moo yeboon njaqal wurus la defoon ñam wa ñuy wax mànn, ak yetu Aaróona wa jebbi woon, ak àlluway kóllère ga. ⁵ Ca kaw gaal ga la ñaari jëmme malaakay serub nekkoon, di tegtale leeru Yàlla, seeni laaf keppaaral kubeer ga ñuy amale ag njotlaay. Waaye yooyu dunu ko mana daldi faramfàcce léegi.

⁶ Ba ñu waajalee noonu yooyii ba mu jekk, sarxalkat yaa daan dugg saa su nekk ca néeg bu jëkk ba, di def seen liggéey. ⁷ Waaye ñaareelu néeg ba, sarxalkat bu mag ba donj moo ca daan dugg, benn yoon cim at, te du ñàkka duggaale deret ju muy jooxe ngir boppam, ak itam ngir

bàkkaar yi askan wi def te du ag teyeeɗ. ⁸ Noonu la Noo gu Sell gi firndeele ne yoon wu maye dugg ca bérab bu sell baa sell feeñagul woon, te fekk néeg bu jëkk ba di taxaw ba tey. ⁹ Loolu misaal la, ñeel jamonoy tey, di firndeel ne jooxe yi ak saraxi jur yi ñu daan jébbale manuñoo dindi yaraangeg jaamukatub Yàlla bi, ba mu set wecc. ¹⁰ Sarax yooyu, ci aw ñam ak ag naan, ak xeeti njàpp donj la jëm, lépp yittewoo yaramu suuxu neen, te di ndigal yu leen waroon ba keroog bésub coppite taxaw.

Almasi moo far bàkkaar, fas kóllère gu bees.

¹¹ Almasi nag moo dikk tey, di sarxalkat bu mag, bi yor xéewal yi teew ba noppi. Moo dugg ca biir xayma ba gëna màgg te mat sëkk, xayma bu loxol nit deful, te loolu mooy xayma ba bokkul ci càkkéefug àddina sii. ¹² Du deretu sikket mbaa yëkk la duggaale, waaye deretu boppam la dugga benn yoon ba fàww ca bérab bu sell baa sell, te moom la amale njotlaay gu sax dàkk. ¹³ Ndegam deretu sikket ak yëkk, ak nag wu jigéen wu ñu lakk, ngir suy dóom ba nit ku sobewu, yooyu lees daan sellale nit ñi, ngir seen cetug yaramu suuxu neen, ¹⁴ te Almasi di ki def boppam sarax bu mucc sikk ñeel Yàlla, ci dooley Noo gu Sell gi, kon nag ñaata yoon la deretu Almasi gëna mana setal sunu yaraange ji sababoo ci sunu jëf ju bon ju jëme ci ndee, ba nu mana jaamu Yàlla jiy dund! ¹⁵ Looloo tax Yeesu di defarekat bi fas kóllère gu bees, ngir ñi ñu woo mana jot ci muur gu sax dàkk gi ñu leen dig.

Deeyam gi mu dee, moom la leen jote ci bàkkaar yi ñu xëtte kóllère gu jëkk ga.

¹⁶ Kayitu ndono nag fu mu teew, fàww joxees fa firndey deewug ka donale, ¹⁷ ndax kayitu ndono du wér lu moy gannaaw bu nit ka deeyee. Du jàppandi mukki li feek ki donalee ngi dund.

¹⁸ Looloo waral it kóllère* gu jëkk ga ci boppam, dooreesu ko woon te deret tuuruwul. ¹⁹ Keroog ba Musaa biralalee bànni Israyil gépp mboolem santaane, na ko yoon wi laaje, ba mu noppee, deretu wëllu la jël, ak ju sikket, akum ndox, ak caru garabu isob bu mu laxas kawaru xar mu xonq. Mu capp ko ca deret ja, wis-wisal ca kaw téereb yoon wa, ak mbooloo mépp. ²⁰ Mu ne:

«Lii mooy deretu kóllère gi Yàlla fas ak yeen†.»
²¹ Xayma ba, ak mboolem ndabi carxal ya it, noonu la wis-wisale ca kaw. ²² Ndax ci yoonu Musaa sax, deret lees di setale daanaka lépp, te bu deret tuuruwul, njéggal amul.

²³ Jumtukaay yooyi di ay misaali yëf ya fa asamaan, yooyu sarax lees ko waroona setale. Kon yëfi asamaan ya ci boppam, sarax yu ko gën lees ko wara setale. ²⁴ Ndax bérab yu sell yu nit tabax, te muy royaalub bérab bu dëggu ba donj, du ci la Almasi dugg. Waaye biir asamaan ci boppam la dugg ngir teewal nu tey, fa kanam Yàlla. ²⁵ Duggul biir asamaan it ngir di sarxe ak a sarxewaati boppam, noonee sarxalkat bu mag ba daan dugge at mu nekk fu sell faa sell, yóbbaaale deret ju dul josam. ²⁶ Lu ko moy ca

---

* **9:18** 9.18 kóllère: benn baat mooy tekki «kóllère» ak «kayitu ndono.» † **9:20** 9.20 Seetal ci *Mucc ga* 24.8.

njàlbéenu àddina lay dale sonn ay yooni yoon. Waaye tey ci mujug jamono yi la feeñ benn yoon donḡ, ba sarxe boppam, ngir far bàkkaar. ²⁷ Kon ni ab dogal sédde nit ñi benn yoon donḡ bu ñuy dee, seenub àtte topp ci, ²⁸ noonu itam la Almasi doone ab sarax benn yoon, ngir gàddu bàkkaar nit ñu bare, te dina teewsiwaat, ci yoon wu joteetul dara ak bàkkaar, ngir indil ñi koy séentu seenug mucc.

10

¹ Yoonu Musaa takkndeeru xéewal yiy ñëw donḡ a ci nekk, waaye xéewal ya ci seen bopp nekku ci. Looloo tax sarax yi yoon wi laaj ñu war koo saxoo jébbale at mu nekk, manula setal mucc wecc ñiy jaamusi. ² Su sarax yi taxoona set wecc, deesu ko dakkal? Bu ca jaamukati Yàlla yi doon sete wecc benn yoon kay, xanaa dootuñu am yaraangey bàkkaar! ³ Sarax yooyu ay bàkkaar lay fàttlee at mu jot, ⁴ ndax deretu yëkk, ak ju sikket kat manula far ay bàkkaar.

⁵ Moo tax ba Almasiy dikk ci àddina la wax ne: «Saraxug jur aki jooxe, taamuwuloo ko, waaye aw yaram nga ma waajalal.

⁶ Saraxi dóomal ak saraxi póotum bàkkaar, safoowuloo ci dara.

⁷ Ca laa ne: “Maa dikk nii, te téereb yoon wi indi na li ñu bind ci man, maa defsi sa coobare, yaw Yàlla*.”»

⁸ Dafa jëkk ne: «Saraxi jur aki jooxe, saraxi dóomal ak saraxi póotum bàkkaar, bugguloo,

---

* **10:7** 10.5-7 Seetal ci *Sabóor* 40.7-9.

safoowuloo,» doonte yoon wee laaj yooyu sarax.
⁹ Mu teg ca ne: «Maa ngii defsi sa coobare.»
 Noonu la fare lu jëkk la, ngir wuutal fa ñaareel
 bi. ¹⁰ Coobarey Yàlla googu moo waral ñu sellale
 nu sarax, bi Yeesu Almasi sarxe yaramam, benn
 yoon ba fàww.

¹¹ Mboolem sarxalkat a ngi taxaw bés bu
 nekk ci liggéeyam, di jébbale ak a jébbalewaat
 yenn sarax yooyu, te lenn du ci masa mana far
 bàkkaar. ¹² Waaye kii de, ba mu sarxee ngir ay
 bàkkaar, bennub sarax, mu doy ba fàww, ca la
 tooge fa ndijooru Yàlla. ¹³ Fa la doxe di xaar
 bés ba ñu koy defal ay noonam, ndëggastalu
 tànkam. ¹⁴ Kon bennub sarax boobu, ci la matale
 sèkk ba fàww, nit ñi ñu sellal.

¹⁵ Mooy li Noo gu Sell gi itam seede, ñeel nu,
¹⁶ nde gannaaw ba mu nee:

«Lii moo di kóllère gi may fas ak ñoom,
 bu fan yooyu weesee, Boroom beey wax,
 mu ne maay yeb sama ndigali yoon ci seen xol,
 ci seenum xel laa koy ñaas;

¹⁷ lii la ca teg: seeni bàkkaar ak seeni tooñ,
 дума ci bàyyeeti xel†.»

¹⁸ Yooyu nag fu ñu ko jéggalee, aajootul sarax su
 koy far.

Nanu àgg fa Yàlla

¹⁹ Léegi nag bokk yi, am nanu sañ-sañu dugg
 ca bérab bu sell baa sell, ngir deretu Yeesu,
²⁰ deretu Yeesu jiy yoon wu yees, yoonu dund
 gu mu nu xállal, jállale ko rido ba, te rido ba

---

† **10:17** 10.16-17 Seetal ci *Yeremi* 33-34.

moo di yaramu suuxam wi mu sarxe. ²¹ Am nanu itam sarxalkat bu mag bu jiite kër Yàlla. ²² Kon nag nanu agsee fi Yàlla xol bu dëggu, ak fit wu mat sëkk wu ngëm waral, gannaaw wisees na sunum xel ndoxum setlu, ba mu tàggook bépp gàkk bu mu nu sikkale, te raggees na sunu yaram ci ndoxum setlu. ²³ Nanu ñoy ci yaakaar, ji nu biral ne moom lanu am, te nu baña yoqi, nde ki dige ku wóor la. ²⁴ Nanu seet itam ci sunu biir nu nuy xiirtalantee ngir cofeel ak jéf ju baax. ²⁵ Te bunu def ni ñenn ñi, di daggoo ak sunuy ndaje, waaye nanuy ñaaxante, rawatina tey bi ngeen gisee bés bi dëgmal.

²⁶ Gannaaw bu nu xamee xéll liy dëgg ba noppi nag, su nu bàkkaaratee te di ko tey, su boobaa ab sarax bu far yooyu bàkkaar amatu ci. ²⁷ Xanaa tiitaangey séentu mbugal ma, ak sawara wu yànj wiy xoyom fippukat yi. ²⁸ Képp ku masoona xëtt yoonu Musaa, daawuñu ko ñéeb lu; ci kaw seedey ñaari nit ba ñett lees ko daan rey. ²⁹ Kon ki dëggaate Doomu Yàlla ji, teddadil deret ji ñu sellale kóllère gi, te ñàkke teggin Noowug Yàlla gi nu indil aw yiw, kooku, mbugal ga mu yelloo, ñaata yoon lay gënatee metti, ngeen defe? ³⁰ Xam nanu ki wax ne: «Ag pey, maay boroom, man maay añale,» neeti: «Boroom bi mooy àtte ñoñam†.» ³¹ Cáy ku nara tàbbi ci loxoy Yàlla jiy dund, ndaw lu raglu!

³² Fàttlikuleen bés yu jëkk ya, gannaaw ba ngeen jotee ci leeru Yàlla, na ngeen dëgërloo woon ca xeex bu mag ba te metti. ³³ Leeg-leegaa

† **10:30** 10.30 Seetal ci *Baamtug Yoon wi* 32.35-36.

ñu saaga leen, bundxatal leen ci kanam nit ñi; leeg-leegaa yeen ay taxawu nit ñi ñu teg lu ni mel. ³⁴ Ndax yeena bokk ak ñi ñu tëj seen coono, te yeena muñe xol bu sedd ni ñu foqarñee seen moomeel, ngir xam ngeen yeen ci seen bopp ne am ngeen alal ju ko gën tey sax ba fàww.

³⁵ Kon nag buleen teqlikook seenu fit, yool bu réy a ngi ci. ³⁶ Li leen war moo di muñ, ba sottal coobarey Yàlla, su ko defee ngeen jot li mu dige.

³⁷ Ndax kat,

«Des nas tuut, as tuut rekk,
kiy dikk, dikk te du yeex.

³⁸ Sama nit ku jub nag mooy dund ndax ngëm ga, waaye ku dellu gannaaw, sama xol bégewu laŞ.»

³⁹ Nun nag bokkunu ci ñiy dellu gannaaw te nara sànkū, waaye nooy ñi saxoo ngëm te nara mucc.

11

Yàlla rafetlu na ngëm

¹ Ngëm nag mooy cëslaayal yaakaar te mooy firndey li bët gisul. ² Ngëma taxoon maam ya rafet ub jëw.

³ Ngëm a nu xamal ne Yàllaa sose àddina wërngal képp ag kàddoom, li gisu daldi sàkkoo ci lu gisuwul.

⁴ Ngëm la Abel jébbale Yàlla sarax su gën saraxub Kayin, te ngëm lees seedeede Abel ne moo jub, kera ba Yàlla ci boppam seedeede ne ay saraxam a nangu. Ngëm it moo waral Abel dee, te di wax.

Ş **10:38** 10.37-38 Seetal ci *Abakug* 2.3-4.

⁵ Ci kaw ngëm lees yóbboo Enog, te deewul. Da ne mes, ndax Yàllaa ko yóbbu*. Balees koo yóbbu kay, lees ko seedeelon ne moo bannexal Yàlla. ⁶ Ku amul ngëm nag doo mana neex Yàlla, ndax kiy dikk fi Yàlla, fàww nga jékka gëm ne Yàlla am na, gëm it ne ñi koy sàkku, moo leen di yool.

⁷ Ngëm la Nóoyin dégge waxyub Yàlla bu jëm ci lu kenn gisagul woon, te ragal Yàlla la sàkke gaal, ngir musal njabootam. Ngëmam it la tiiñale àddina, ba ab céram di njub gi ngëm di maye.

⁸ Ba Yállay woo Ibraayma, ngir mu génn, jëm bérab ba mu mujj muurloo, ngëm la déggale Yàlla, ba génn, dem te xamul woon fu mu jëm.

⁹ Ngëm la Ibraayma daleji ca suuf, sa ñu ko digoon, ba dëkke ay xayma ni ab doxandéem ci réewum jaambur, moom ak ñi mu séddool benn dige bi, te ñuy Isaaxa ak Yanqóoba. ¹⁰ Booba Ibraaymaa ngay séentu dëkk ba ca kenu ya, te Yàlla di ki yor xaralag tabax bi, boole ci di tabaxkat bi.

¹¹ Ci kaw ngëm itam la Saarata ci boppam mana ëmbe ba jur tey mag ba wees njurum doom, ndax moo njortoon ne ka dige ku wóor la. ¹² Looloo waral genn góor donḡ, ku dee rekk dese, aw askan mana soqikoo ci moom, tollu ni biddiwi asamaan ndax bare, wees ab lim ni feppi suufas géej.

¹³ Ñoom ñépp ngëm lañu deeyaale te jotaguñu woon la ñu leen digoon. Waaye fu sore lañu ko séene, di ko séentu, tey

---

* **11:5** 11.5 Seetal ci *Njàlbéen ga* 5.24.

ràññee ne ay doxandéem aki màngaan lañu ci àddina. ¹⁴ Ñooñuy dëggal ne ay doxandéem aki màngaan lañu ci àddina nag, ñoo firndeel ci lu leer ne réew mu ñu moomal seen bopp lañu doon wut. ¹⁵ Bu ñu nammoon réew ma ñu jóge, manoon nañoo dellu. ¹⁶ Waaye réew mu ko gën lañu doon sàkku, te mooy réewum asamaan. Looloo tax Yàlla rusul ñu di ko tudde seen Yàlla, ndax waajalal na leen ab dëkk.

¹⁷ Ibraayma, ba ñu ko nattoo, ngëm la jooxee Isaaxa ngir sarax. Ibraayma mi ñu jagle dige yi, Isaaxa jenn doomam ju góor ji mu am, moom la doon jooxe, ¹⁸ te Yàlla noon ko: «Ci Isaaxa lees di tudde saw askan†.» ¹⁹ Waaye Ibraayma njortoon na ne su Isaaxa dee woon it, Yàlla man na koo dekkal. Moo tax itam ci misaal, Isaaxa délsi ciy loxoom, mel ni daa dekki.

²⁰ Ba tey ngëm la Isaaxa ñaanale Yanqóoba ak Esawu, ngir barkey ëllëg.

²¹ Ba Yanqóoba di waaja nelaw, ngëm la ñaanale ñaari doomi Yuusufa yépp, doora su-jjóot, jafandoo boppu yetam‡.

²² Ba Yuusufa di waaja nelaw, ngëm la waxe lu jëm ci mbirum gàddaayug bànni Israyil gay bawoo Misra, bay dénkaane ci mbiri yaxam.

²³ Ba Musaa juddoo, ngëm la ko ay waajuram làqe woon ñetti weer, ndax gis na xale ba taaroo woon, ba ragaluñu ndigalal buur ba. ²⁴ Ba Musaa mággee, ngëm a taxoon mu bañ ñu wooye ko doomu doomu Firawna ju jigéen. ²⁵ Bokk

---

† **11:18** 11.18 Seetal ci *Njàlbéen ga* 21.12. ‡ **11:21** 11.21 Seetal ci *Njàlbéen ga* 47.31.

ak ñoñi Yàlla ab coono moo ko gënaloon muy bânneexoogum ci biir bàkkaar. ²⁶ Toroxtaange gu ñu koy teg ndax Almasi, moom la defoon muy alal ju ëpp denci Misra, ndax yoolub ëllëg ba la doon séentu. ²⁷ Ngëm la bàyyikoo Misra, te ragalul sànjum buur, xanaa dogu rekk, mbete kuy gis ki gisuwul. ²⁸ Ngëm la Musaa aadaale manggalu bésuub Mucc ba, ak wis-wisalub deret ja, ndax malaakam bóomkat bi baña laal taawi bànni Israyil.

²⁹ Ngëm la bànni Israyil jàlle géeju Barax ya, mu mel ni yoonu suuf su wow koñj, waa Misra jéema jàll topp ca, daldi lab.

³⁰ Ngëm moo waral tatay Yeriko màbb, gan-naaw ba ko bànni Israyil wëree lu mat juróom ñaari fan. ³¹ Ngëm moo waral ba Raxab gànc ba dalalee jàmm nemmikukati réew ma, àndul ak ñu gëmadi ña dee.

³² Ana lu ma ciy tegati? Jot gee ko dul mate, su ma naroonà nettali mbirum Sedeyon ak Barag ak Samson ak Yefte ak Daawuda ak Samiyel ak yonent yi. ³³ Ñooñu ngëm lañu tege loxo ay nguur, ngëm lañu defe njekk, ci kaw ngëm la ay diige sottee, ñeel leen, te ci lañu tëje gëmniñi gaynde ya. ³⁴ Ngëm lañu feye dooley sawara, ngëm lañu rëcce ñawkay saamar, ngëm a waral ñu weccikoo kàttan seenug néew doole, ci kaw ngëm lañu doone ay ñeyi xare, ba dàq gàngoori yeneen réew. ³⁵ Ngëm a waral aw jigéen dekkile ñu ñu deele woon; ngëm a waral ay góor ñu ñu mitital, baña dellu gannaaw, weccikoo ko seen njotug bakkan, ndax yaakaara dekki, ba gëna

dundati ëllëg. ³⁶ Ngëm la ñeneen dékkoo ay kókkali aki yar, ba ciy jéng ak tëjteb kaso. ³⁷ Ñii, ñu dóor ay doj ba ñu dee, ñee, ñu xeet leen ba xar leen ñaar, ñee, ñu bóome leen saamar, ñii di wëndeelu, sol deri xar mbaa bëy, te diy ndóol, ñu di leen bundxatal, di leen mitital. ³⁸ Ñooñu àddina sax yeyoowu leen woon, te àll yi lañu doon wëreeloo, ak tund yeek xunti yeek kàmb yi.

³⁹ Mboolem ñooñu am jëw bu rafet ndax seen ngëm, jotuñu sax lees dige woon, ⁴⁰ ndax daa fekk Yàlla gisal nu demin wu gën ci nun. Moo tax boroom ngëm yooyu waruñu woona àgg ci tolluwaay bu mat sëkk, te fekk nun dikkagunu ba bokk ko ak ñoom.

12

Buleen xeeb yaru Boroom bi

¹ Kon nag gannaaw gii ndiiraanu seede wu réy moo nu yéew, nanu sippiku mboolem sëf bu nuy yeexal, ak bàkkaar bu nu yomba téqtal. Ñu daw nag xél wi ñu nu waajalal, te baña yoqi.

² Nanu ne jàkk Yeesu, kiy sos, di sottal ngëm, moom mi mbég mi ñu ko waajalal tax mu dékku bant ba ñu ko daaj, tegul muy dara toroxtaange ja ko ca fekk, te doxe ca toog ca ndijooru jalub Yàlla. ³ Xool-leen ci moom mi bàkkaarkat yi doon xeex, bala ngeena yoqi bay xàddi. ⁴ Yeen kat xareeguleen ak bàkkaar, ba seen deret tuuru ci. ⁵ Te it fátte ngeen kàddu yii ñu leen ñaaxe, ni nit aki doomam:

«Doom, bul xeeb yaru Boroom bi,

bul xàddi, bu la waññee,
 6 ndax Boroom bi, ku mu sopp, yar la,
 mooy bantal jépp doom ju ko neex* .»

7 Muñleen coono bu leen di yar. Ni ay doom la
 Yàlla di jëflanteek yeen. Ana doom ju baay ba
 dul yar? 8 Bu ñu leen xañee yar bi jépp doom
 am wàll, dafa fekk ngeen di doomi po, waaye
 du ngeen doomi yoon. 9 Te itam am nanu ay
 baay ci wàllu deret, ñoo nu daan yar, te danu
 leena wegoon. Kon nag xanaa du Baay bi yor ug
 noo lanu wara gënatee nangul, ngir nu dund?
 10 Sunuy baay a nu yar fan yu néew, na mu
 jaadoo woon ci seenum xel. Waaye sunu Baay
 bii, sunu njariñal bopp lanuy yare, ngir nu séddu
 ci sellaaayam. 11 Dëgg la, benn yarub tey neexul,
 xanaa naqari. Waaye la yar bay mujj jural ña
 mu tàggat, jàmm la ak njub.

12 Kon nag «dëgëral-leen loxo yi toqi, ak óom
 yi bañ†,» 13 te «ngeen xàllal seen bopp xàll yu
 jub yu ngeen di jaare seeni tànk‡,» ngir kuy soox
 doxe ca wér te baña gëna tële.

Buleen tanqamlu Yàlla

14 Sàkkuleen jàmm seen diggante ak ñépp, te
 it sàkkuleen sellnga, nde ku sellul du gis Boroom
 bi. 15 Moytuleen balaa kenn di ñàkk yiwu Yàlla.
 Moytuleen bala ab reenu wextan di fëll, di lëjle,
 ba rax mbooloom lëmm. 16 Moytuleen bala kenn
 a yebu ci powum séy, mbaa mu teddadil lu sell
 ba mel ni Esawu mi weccee woon ag lekk, céru

* **12:6** 12.5-6 Seetal ci *Kàddu yu Xelu* 3.11-12. † **12:12** 12.12
 Seetal ci *Esayi* 35.3. ‡ **12:13** 12.13 Seetal ci *Kàddu yu Xelu*
 4.26.

taaw ba mu yelloo. ¹⁷ Xam ngeen ne gannaaw gi, ba mu béggee jot ca barke ba, dees koo gàntal. Amul woon fenn fu mu jaare it ba sopparñi deminam, te jéem na ko bay jooy.

¹⁸ Yeen kat du yeena agsi woon ba jege tund wu ngeen mana laale seen loxo, muy tàkk, ànd aki xàmbaar, ak lëndëm gu ne këruus, ak ngelaw lu réy. ¹⁹ Du yeena dégg liit gu jib, ak coowal baat bu jib te ñay dégg kàddu ya di ñaan ñu bañ leena dégtalati benn baat bu ni mel. ²⁰ Manuñu wona xajoo ndigal la ne: «Mala sax, su laalee tund wi, dóorleen koy doj ba mu deeŞ.» ²¹ Peeñu mooma moo raglu woon ba Musaa ne: «Damaa tiit bay lox*.»

²² Waaye yeen fi ngeen agsi moo di tundu Siyon, dëkku Yàlla jiy dund, te mooy Yerusalem ga ca asamaan, yeena àgg fa junniy junniy malaaka, dajee di màggal; ²³ yeena àgg fa ndajem taaw, ya seeni tur binde fa asamaan. Yeena àgg fa Yàlla, àttekatub ñépp; yeena àgg fa noowi aji jub ña ñu matal sëkk. ²⁴ Yeena àgg fa Yeesu, Rammukat bi dox kóllère gu yees gi, yeena àgg fa deret jiy setal tuuroo, te kàddug deret ja gëna neex kàddug deretu Abel ga jiboon.

²⁵ Wattuleen bala ngeena tanqamlu kiy wax ak yeen. Ndegam ña tanqamlu woon ka yékkati woon kàddoom, wax ak ñoom ci kaw suuf ñoo réccul, aste nun ñii, su nu dëddoo kiy waxe fa asamaan. ²⁶ Booba baatam la yëngale woon suuf, waaye tey moo dige ne: «Beneen yoon,

---

Ş **12:20** 12.20 Seetal ci *Mucc ga* 19.12-13. * **12:21** 12.21 Seetal ci *Baamtug Yoon wi* 9.19.

maay yëngalati suuf, te du suuf donɲ, waaye asamaan itam†.»

²⁷ Li mu ne «beneen yoon», di wund ne lees mana yëngal, lay dindi, te mooy li sàkke, ngir lees manula yëngal sax ba fàww.

²⁸ Kon nag gannaaw nguur gu deesul yëngal lanu jagoo, nanu jàppoo cant, di jaamu Yàlla ni mu ko bégge cig njullite akug ragal, ²⁹ ndax kat «sunu Yàlla, sawara wuy xoyome la†.»

13

Dundin wu rafet moo neex Yàlla

¹ Cofeel gi war ci bokki gëmkat, saxooleen ko.

² Buleen sàggane di terle, nde am na ñu seen teraanga tax ñu fat ay malaaka te xamuñu ko woon. ³ Bàyyileen xel ñi ñu tëj, ni su ñu leen boole woon ak ñoom tëj, ak itam ñi ñuy mitital, ndax yeen itam, aw yaram ngeen am.

⁴ Na ñépp wormaal diggante bu ab séy dox, te ab lalu séy na mucc sobe, ndax fokati séy yi, ak jaalookat yi, Yàlla moo leen di daan.

⁵ Buleen jikkowoo bëgg ub xaalis; doylooleen li ngeen am, ndax Yàlla moo ne:

«Duma la bàyyi muk, duma la wacc muk*.»

⁶ Moo tax nu mana am fitu wax ne:

«Boroom beey sama ndimbal, duma tiit.

Ana lees ma manal†?»

† **12:26** 12.26 Seetal ci Ase 2.6. † **12:29** 12.29 Seetal ci *Baamtug*

Yoon wi 4.24. * **13:5** 13.5 Seetal ci *Baamtug Yoon wi* 31.6.

† **13:6** 13.6 Seetal ci *Sabóor* 118.6.

⁷ Fàttlikuleen seen njiit, yi leen àgge kàddug Yàlla. Nemmikuleen li seenug dundin meññ, te ngeen roy seen ngëm. ⁸ Yeesu Almasi menn mi la woon démb ak tey ba fàww.

⁹ Buleen nangu ay àlluwa yu bare te woroo ak sunu ngëm, di leen fàbbi. Li baax mooy ngeen di yokke aw yiw, seen pastéefu xol. Buleen yokke pastéefu xol, ay ndigal yu jëm ci aw ñam, te ña koy sàmm, jariñu leen dara.

¹⁰ Sunu sarxalukaayu bopp, la ñu cay jooxe, ñay liggéeye ca xaymab jaamookaay ba, sañuñu caa lekk. ¹¹ Ndax kat, jur ga sarxalkat bu mag ba daan yóbbu seen deret ca bérab bu sell baa sell, ngir njotlaayal bàkkaar, seen yaram lees daan lakk ca bitib dal ba. ¹² Moo waral Yeesu itam deeye ca bitib dëkk ba, ngir sellale askan wi, deretu boppam. ¹³ Kon nag, nanu ko fekki ca bitib dal ba, ba tegoo toroxtaangeem ga mu tegoo woon, ¹⁴ ndax amunu fii ci àddina dëkk bu sax ba fàww, waaye dëkk biy ñëw, moom lanuy sàkku.

¹⁵ Kon nag saa su nekk, nanuy jooxee ci Yeesu, sunu saraxu cant, ñeel Yàlla, muy sarax su bawoo ci sunuw làmmiñ, ñu di ko birale aw turam. ¹⁶ Te it di def lu baax, ak di dimbalee, buleen ko fàtte, ndax sarax yu mel noonu la Yàlla gërëm.

¹⁷ Déggal-leen seeni njiit te nangul leen, ndax sàmm bakkani ñi ñu jiite mooy seenub liggéey, te moom lees leen di laaj èllëg. Su ko defee ñu defe ko xol bu sedd, te bañ koo def di binni, ndax loolu du seen njariñ.

¹⁸ Deeleen nu ñaanal nag. Li nu wóor de, moo di sunum xel yeddu nu fenn, te it di def lu baax ci lépp moo di sunu bëgg-bëgg. ¹⁹ Ma di leen gëna tinooti, ngir ngeen ñaanal nu, ba ma délsil leen nu mu gëna gaawe.

²⁰ Yàlla miy boroom jàmm, moom mi dekkal sunu Sang Yeesu, Sàmm bu mag bi, ci dooley deret ji mu fase kóllère gu sax dàkk, ²¹ yal na leen matal sëkk ci lépp lu baax, ngir ngeen di jëfe coobareem. Yal na def ci nun bannèexu boppam bu mu sottale Yeesu Almasi, mi daraja ñeel ba fàww. Amiin.

²² Kon nag bokk yi, dëgg waay, muñleen ma ñaaxe leen gii kàddu. Bañ naa ko ba gàttal bataaxal bii ma leen bind.

²³ Xamleen ne sunu mbokk Timote génn na kaso. Su dikkee léegi, moom laay àndal, seetsi leen.

²⁴ Nuyul-leen ma mboolem seeni njiit, ak mboolem gëmkat ñu sell ñi. Waa Itali ñu ngi leen di nuyu.

²⁵ Yal na aw yiw ànd ak yeen ñépp.

Kàddug Yàlla gi
Wolof Bible 2020 revision.
La bible en wolof; revision 2020

copyright © 2010, 2020 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Dialect: Regional Wolof

Translation by: La MBS

For complete copyright statement, please see <http://sng.al/copyright>
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-07-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 23 Jul 2020
eb088fb7-76e3-5c5f-ab35-a0da6cd8fd40